

מזל טוב!
 לדינה טריפון ולאמנון אגמי
 לסבתות ולסבים
 לסבא של אמנון
 להולדת הבת-הנכדה-הנינה
 לבני חמשפחה — ברכות יונן!

ברכתנו לעמרי אריאב
 בטימו את בית-הספר של חיל-האוויר
 כטייט קרבי

שבוע חנוכה בנני-הילדים

(בגן הירוק)

ימים מספר לפני חנוכה עסקנו בהכנות לקראת החג: עשיית החנוכיות, לימוד שירי חנוכה וסיפור בהמשכים על החג. הילדים הגדולים יודעים כבר להכין באופן עצמאי חנוכיות-עץ. מספר חנוכיות נשלחו לילדי המעברות.

הילדים מחכים בציפיה גדולה להדלקת הנר הראשון. חדר-האוכל וחדר-המשחקים מקושטים בסבי-בונים גדולים ססגוניים ובציורי-הילדים על נושא חנוכה. החג מצא ביטוי גם בעבודות החמר של הילדים וכן במשחקיהם החפשיים.

את פרשת החג הנני מתחילה לספר לילדים ימים מספר לפני החג ובמשך כל השבוע נמשך הסיפור יום-יום. בהשפעת הסיפורים הפליגו הילדים ברשוואות על הזמנים ההם ועל זמננו: „אז היו יננים, ועשיו — ערבים ומצרים“.

הדלקת הנרות היא ע"י הילדים, לפעמים ע"י מישו מן הזורים. כל ערב ציינו את החג: בדברים טובים, בלביבות, שירה, דיקלום או סיפור. זכינו בשבוע זה גם לתוספת חג: יום-הולדת לשני ילדים. גם ערב זה עבר בסימן החנוכה ובתוספת השראה.

ביום האחרון קיימנו מסיבת-סיום. דלקו כל החנוכיות למיניהן ולצורותיהן. הבית היה מלא אור. רבים היו האורחים: הזורים והחברים.

המסיבה קויימה אחרי ארוחת-הערב, כדי לאפשר להורים להגיע אחרי העבודה. הילדים היו לבושים חגיגתי בחליפות אחידות: חולצה לבנה ומכנסים כחולים. ראשיהם עטורים כתר בצורת נר.

בהדלקת הנרות, בליווי נגינה על פסנתר (עלידי אחד מילדי בית-הספר), השתתפו: ילדה, אחד הורים וכל העובדות. הילדה בירכה: „הנרות הללו...“ כל ילד החזיק נר ביד ואחד הילדים דיקלם: „נר קט על חלון עמד“. השיר לווה בדיקלום קר לקטיבי.

קבוצת ילדים קראה בהתלהבות רבה את השיר: „אנחנו מפפים, כולנו גיבורים“. הילדים היו מאוד את תכנון האקטואלי של המלים הללו.

השיר: „קמה, קמה מן השק“, המספר על „הכנת לביבות“, הומחו ע"י אחת הילדות, שהיתה מלוכשת כסתא, ע"י זימרה ותנועות, המזמינה את הילדים העומדים זוגות-זוגות מסביבה להתכבד בלביבות. הילדים ליוו את שירתה בריקוד. בפעם הראשונה הופיעו הקטנטנים שלנו, בני השלוש.

הדיקלומים: „דן עשה חנוכה“ ו„סביבוני עשוי מעץ“ לוו אף הם בריקודים.

סיימנו בחנוכה חיה רוקדת, לפי המנגינה: „נר לי, נר לי“.

בריקוד של כל הילדים — הגדולים והקטנים — לפי המנגינה: „אבי הדליק נרות לי“ ובריקוד שמח ומלהיב, שהקיף את הילדים, את ההורים ואת העובדות, סיימנו את החגיגה.

כל ילד קיבל הבילת דמי-חנוכה ובה סביבון-סוכריה ודברים טובים.

שבוע ימים חיינו חיים אינטנסיביים מאוד ובראשן איריה רוויית חג ועוד ימים רבים נזכור את ימי החנוכה ונזכירם במשחקינו, בדיקלומינו ובשירינו.

מ ל כ ה

מסיבות-החנוכה באותו סגנון, בשינוי התכנית, נערכו בגן החלול ובגן-החדש. כל המסיבות ריכזו קהלי-הורים.

מסיבת חנוכה בכיתות א' ב'

משקרב חג החנוכה רבה התכונה בכיתות הנמוכות (בעצם בכל מוסדות הילדים, בכל מקום שילד יהודי בו...) כי החג מקיף שטחים רבים, קרוב לילדינו, אהוב, מלווה חגיגות רבה, ומוליד צרכים רבים: חנוכיות, סביבונים, קישוטים, דגלים, הצגות ודיקלור מים, ובימים כתיקונם — לביבות.

ואת כל אלה מכינים הילדים בעצמם, והעמל שמשקיעים הם קושר אותם עוד יותר לחג ועושהו יותר קרוב ללבם. בכיתות הנמוכות עמלו הילדים בהכנת חנוכיות, בקישוט לחדר-האוכל, והשקיעו עבודה רבה בהכנות למסיבת החג שנערכה בנר האחרון.

כיתה א' הצטיינה בחריצות, עסקה בכל ימי ה"חופש ב"תורה", כשבמרכזו הלימודים עומדת מסכת החג: הדיקלומים, ההצגות, השירים. בערב האחרון של החג, לאחר ארוחת-הערב, התאספו הילדים לבושי לבן, והסבו בחברת ההורים, אחים קטנים, הסבים והסבתות למסיבה. ברטט הודלקה בידי שני ילדים מכיתה א' החנוכיה, ונשמע מפי אחד הגדולים מכיתה ב' ברכת הנרות. נוצצו עיני הילדים עם הדלק כל הנרות והיה זה רגע של חג, של חניה.

המסיבה עצמה שולבה בדיקלומים קלים ומשחקי-דיקלום הקשורים בהני החג, כשבניניהם נשזרים שירי החנוכה שהושרו בפי הציבור בשמחה וחגיגות. הילדים היו חפשיים, לא „הציגו“ עצמם לפני קהל נוכחים, אלא היו בעצמם, תוך חדנה והנאה שלהם, את המשחקים והדיקלומים. האווירה בחדר היתה ביתית וחמה ומוצפת אור — — —

במעברת זרעון

עוד לפני שלושה חדשים עמדה הגבעה שוממה ועזובה ותבעה את עלבונה. עדיין היתה ממוקשת (ועד עתה טרם נגמר פינוי כל המוקשים) ולפתע צצו מאות אוהלים נטויים. העולים הגיעו לשם דרך המהנות מגלויות שונות: פרס, כורדיסטן ובבל. באו במתימעת ובמשך הזמן הגיעו ל-140 משפחות, 600 נפש, מזה למעלה מ-200 ילד. שפת הדיבור פרסית, כורדית, ערבית ומעט עברית, וגם זו דומה ל„תרגום-אונקלס“. דוברי פרסית אינם שומעים כורדית וכן ערבית ודוברי ערבית אינם שומעים את שפת יתרם. אי-ההבנה גורמת לעיתים ל„שפת ידים“, אכן, קיבוץ גלויות...

יש לציין שאחד, ויחיד, שהוא המתורגמן שם וגם החצרן, שולט בכל שלושת השפות ומתקדם בידיעת העברית. בחור ישר, אידיאליסט, חותר ל"ידיעת השפה", בכל המשוטים" — הוא המתווך ביני לבין הציבור.

כל שבט ושבט ותכונותיו. יוצאי פרס — טובי לב, אינם בעלי דרישות מופרזות, סולדים מקיציבה ותובעים עבודה. אינם רוצים לחס-חסד. אפילו משפחות, שהן מקרים סוציאליים ובהן צריך לספד „המלבן“ — מבפרות להישאר במעברת, אינן מסכימות לעבור למחנות ורוצות להיאחו בעבודה. אני עומד מופתע בפני מקרים כאלה. כל הכבוד אליהם! יוצאי כורדיסטן דומים לעולי פרס, אולם הם המומימזג יותר. לשני השבטים הללו יחס לצמח. על יד כל אוהל זרעו תירס, דורה או שתלו פרח-בר. מסביב לגינה — גדר-חוחים (גם זה בבחינת ירק!).

פעמים בשבוע הוא מבקר בהן, ביום שרב וביום גשם, והוזר הביתה מאוחר בערב בטנדר פתוח. לא אחת נמצא אני במצב־רוח קשה, אולם עם הופעתו ועצתו מתעודד אני. המרפאה שוקקת חיים ורבים הדורשים את עזרתו. הוא שעומד על משמר הבריאות במעברות. ולא אחת נלקח החולה על־ידי הד"ר קלנר לחדרי החולים שלנו בעין־חרוד ושם מקבל את הטיפול וה־ריפוי הדרושים.

בגן־הילדים עובדת גננת ממושב תמרה. הגן קיים זה שבועות מספר.

בית־הספר הוא עורק־חיים במעברה. הוא קיים מראשית הקמת המעברה. בהתחלה לא היה צריך והלימודים התנהלו על האדמה מתחת לשמי העמק. עם בואי "פתחתינו" באופן "בלתי־לילגלי". כיום ישנם שלושה מורים: הח' לוי מת־ליוסף, חברת־מורה מ"העובד הדתי" ובת גבע, הח' רחל ריוזיק. בית־הספר על שלוש כיתותיו שוכן בצריפים. קיבלנו ריהוט והחיים בבית־הספר שוקקים. נערך נשף־חנוכה בנו"כחות ההורים והולקו בו תשורות מצבא הגנה ליש"ראל ומחמסקים. ווכינו להדליק נר־חנוכה בישוב עברי, השוכן סמוך לכפר הערבי הנטוש זרעין, חורש המזימות בעבר הלא־רחוק. אכן, נס־חנוכה...

פתחנו מטבח לילדים, בעזרת משרד הסעד (בהר צאות משתתפים באופן סמלי גם ההורים). המנהלת אותו היא חברתנו נחמה רידר. עוזרות לה שתי בנות מקרב העולים. האוכל מוכן בטעם רב והבישול מתנהל בקיימוץ. כל הילדים, מגיל חצי שנה, מקבלים בו אוכל פעמיים ביום, את האוכל לקטנים לוקחות האמהות הביתה. יתר הילדים אוכלים במשמרות מסביב לשולחנות בחדר־האוכל, כשהם לבושים כבר בבגדים "משלנו" וגורשו סימני הערביות מדמותם. ונעים לראות את הילדים משתמשים בכף ובמזלג ואוכלים מצלחת. התורנים בכוכים מיוחדים וסוקים בהגשת האוכל, בניקוי השולחנות ובהורדת הכלים. הם גם מכבדים את הרצפה. כל הסדר הועתק מהווי החיים של ילדינו.

חברתנו מינה שפי ממלאה תפקיד של עובדת סוד ציאלית: משגיחה על הנקיון בבתי־המגורים, מדריכה את האמהות בטיפול בילדים, עוסקת בענייני ההלב"ש וכו'.

את העזרה העיקרית מגישה למעברות המועצה האזורית. חברנו ד. אריאב הוא המפקח על שתי ה־מעברות באזורנו. המשאומתן עם המוסדות למיניהם מוטל עליו.

רבים החברים השואלים מה הם תפקידי קשה לי להגדירם. במעברה קוראים לכעין זה: "מדריך". בשפה לועזית הייתי אומר: "סאקונד דרייוואר"... ולמעשה — הכל־בכל־מכל־כל — זהו!

צריך תרבות אין לנו, אולם את הבורות יש לבער. קיימים במעברה שיעורי־ערב לא־רשמיים בצריפי בית־הספר. את השיעורים נותן המדריך של המחצבה וגם אני. אולם אין זה מספיק. דרושה עבודה שיטתית מקיפה. אלה שהלכו לעם ברוסיה הצארית לא נסעו בגיפים... אין לנו אפשרויות לספק תחבורה לכל אחד. "טרמפ" ושתי רגליים — אלה הם אמצעי התחבורה שלנו. נוסף לכך דרוש רצון חזק.

סיכויי ההתישבות. ישנן תכניות על גבי תכניות. נעשית פעולה להקמת משקיעזר. עוסק בזה הח' שמואל הפטר מת־ליוסף. כבר נחרש שטח וזובל. ה־חלקות טרם חולקו.

10—12 משפחות יוצאות ממעברתנו ומצטרפות להתישבות של עולי כארדיסטן בנגב. אנו מלווים אותם בברכה!

כפעם הראשונה בחיי המעברה התקיים בשבוע החנוכה נשף והוא הוקדש ליובל השלושים של ההסתדרות. הוגש גם פיבוד.

בשחרית לילדים הציגו ילדי קרית־עמל מחזה־חנוכה. דברי פתיחה נאמרו ע"י המדריך של המחצבה מ. זמורה (מקרית־עמל) וע"י חברנו ש. סבוראי. הכל נערך בעזרת המועצה האזורית.

בסקירה זו נסתפק הפעם.

גור־אריה

עולי בבל הם המיעוט במעברה. רמתם התרבותית יותר גבוהה: יוצאי ערים הם, בו בזמן שעולי פרס וכורדיסטן רובם יוצאי כפר הם. מדכאה אותי מאוד העובדה ש־80% מהשבטים הללו (פרס וכורדיסטן) אינם יודעים קרוא וכתוב והותמלים בטביעת אצבע. בין הנשים אין כלל יודעות קרוא וכתוב.

אנשי דת הם, אולם אינם קיצוניים. אף הזקנים אינם מגודלי זקן ופיאות. יש לציין שהם סובלניים, ואם כי הם פרימיטיביים — אינם תוחבים את אפם לסירו של השכן.

שמענו על כך שיוצאי ארצות המזרח שותים מש־קאות חריפים — לא כן במעברה זו. הנשים יודעות להכין מאכלים, מרבית להשתמש בירקות. בדרך כלל נוהגים הם להוציא את הכסף שמשתפרים ואין צור רים אותו ומחביאים, אולם העניות ירבה, המשפחות מטופלות בילדים ובקרובי־משפחה תלויים. התעסוקה אינה מלאה.

כ־30 איש עובדים במחצבת "אבן וסיד" בעין־חרוד התחתית. יתרם מועסקים בסביבה בעבודות ציבוריות (ככבישים), באגודת המים ובמשקים. בזמן הקרוב יגדל מספר החוצבים עד 50 איש. חשיבותו של מקום־עבודה בכך שהוא קבוע.

המשרד לעבודות ציבוריות עומד לפתוח מחצבה להכנת "דבש" לכבישים. גם היא תעסיק מספר אנשי־שם.

הראשונים שעבדו היו אנשי מעברת נוריס, אולם הם עזבו. לעומתם עמדו אנשי מעברת זרעין בנסיון ונקווה שבעזרת מדריך המחצבה יתמידו. חלק עובד בקבלנות וחלק יומית. בימים הראשונים עמדו במורא ובפחד מפני הגלבוש. אולם במשך הזמן הבינו שאין בריחה ויש לכבוש את ה"הר".

עם ראשית החורף, כשתושבי המעברה ישבו עדיין באוהלים, נפל עלינו פחד. האוהלים השחורים הללו מול השמים הקודרים והמאיימים! קשה היה לנו לראות את המשפחות המטופלות בילדים היושבות בצפיפות ובאוויר דחוס באוהלים ששוליהם מורדים. מצד הסוכנות והמועצה האזורית נעשה מאמץ גדול כדי להחיש את בנין הצריפים.

ערב הג החנוכה עזבו תושבי המעברה את האוהלים וחנכו את צריפוני הפח. לכבוד הג האורים הוארו לראשונה ה"הרחובות" בפנס־נפט וגורש הח"שך ששרר עד כה במעברה. לפני כן, מחמת החשכה, הושלך הס ברחובות משעה 7 בערב, מעתה מורגשת תנועה ברחובות.

כבר הוקמו 12 צריפים, בהם שוכנו המוסדות ה־ציבוריים, כגון: צרכניה, מרפאה עם הדרייבידוד לחולים, המשרדים, בית־הספר, גן־הילדים, הדר־האוכל לילדים.

הצרכניה מעסיקה 2 אנשים. צורת החלוקה מעו"רת דאגה בלב כל אדם. ברגע שפותחים את הצר־כניה מצטופפים תור כולם יחד, לרוב אלו הן ה־נשים עם תינוקותיהן על זרועותיהן. צעקות, צפ"פות, לא חסרות גם תגרות ידים. שני גורמים לכך: מספר העובדים הבלתי־מספיק בצרכניה — מצד אחד; והחשש שמא לא יספיקו המיצרכים, והלהיטות אחריהם — מצד שני. רבה הפרימיטיביות וקשה ה־הסדר.

העולים הללו צורכים הרבה לחם והוא נמכר להם לפי צרכיהם. הם מתאוננים שלא מספיק להם שמן, סוכר ותה. בדרך כלל רבות התלונות. והפתרונות — בידי המשרד לקיצוב.

המרפאה בסדר. יש בה חובש, אף הוא עולה (בימי שלטון הנאצים בצרפת השתתף בפעולות המח־רת). הוא ממלא את תפקידו במסירות רבה. כל היום חובש פצעים, כי רבים הפצעים למיניהם. אדם זה שומע עברית ושולט בשפות רבות. הרופא משותף לשתי המעברות וגר בנוריס. אף הוא עולה חדש, מרומניה וטרם רכש את ידיעת השפה העברית. הרופא עובד בהדרכתו הנאמנה של חברנו ד"ר קלנר. ויסלח לי הד"ר קלנר, אם אפליג בשבח. רוצה אני לספר לחברי עין־חרוד על עבודתו החלוצית במעברות, שמראשית הקמתן הוא מלווה אותן. כמה